

Nr 835

Av herrar Edström och Dickson, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 189, med förslag angående visst lotteriförfarande i samband med återbetalning av överskjutande preliminär skatt.

I proposition nr 189 föreslås att sådana skattskyldiga, som på grund av 1956 års taxering har att återfå överskjutande preliminär skatt, skall beredas tillfälle att i samband med återbetalningen av skatten förvärva för ändamålet särskilt utfärdade premieobligationer, kallade skattepremieobligationer, vilka efter vinstdragning i april 1957 skall inlösas med början den 10 maj 1957. Syftet är att åvägabringa en utjämning över budgetåret av statens utbetalningar. Därmed skulle man kunna begränsa den tillfälliga statsupplåningen under senare kalenderhalvåret.

En sådan utjämning av utbetalningarna är även enligt vår mening angelägen. Otvivelaktigt verkar den kraftiga säsongvariationen i svensk ekonomi, vilken numera regelmässigt tar sig uttryck i att statsverket under andra halvåret lånar stora belopp i riksbanken, störande och balansrubbande. Gentemot propositionens syfte har vi sålunda intet att invända.

Fråga uppkommer då, om den i propositionen föreslagna anordningen för en utjämning av statens utbetalningar är den lämpligaste. Därvid bör hänsyn också tagas till vilka biverkningar den föreslagna eller andra metoder kan få.

I tvenne likalydande motioner till 1956 års riksdag (I:599 av herr Ewerlöf m. fl. och II:791 av herr Hjalmarson m. fl.) föreslogs, att den som frivilligt avstode från att uttaga överskjutande skatt under december månad och läte beloppet innestå till den 15 juni följande år skulle få åtnjuta ränta på den överskjutande skatten efter 3,5 %, motsvarande för helt år ca 7 %. På slutskattsedelns återbetalningskort skulle angivas den sammanlagda summan av skatt och sådan ränta. Motionerna avslogs av riksdagen.

De berörda motionerna syftade uppenbarligen längre än till att åstadkomma en utjämning av statens utgifter, nämligen till att befrämja det enskilda frivilliga sparandet. Alla är ense om att ett ökat sparande är i hög grad behövligt. Olika åtgärder har under senare år vidtagits eller föreslagits i syfte att förbättra detta sparande. Från högerpartiets sida har ett flertal förslag framlagts, senast vid denna riksdags vårsession. Behandlingen av dessa är uppskjuten till innevarande höstsession. Från Kungl. Maj:ts sida har även

förutskickats att nya förslag i samma syfte är att vänta. Vi hälsar detta med tillfredsställelse.

Anledningarna till att det enskilda frivilliga sparandet inte är tillräckligt stort är många. Det må här vara tillräckligt att erinra om att den ökade tryggheten för människorna vid bl. a. sjukdom och ålderdom minskat det direkta behovet av enskilt sparande samt att den långt gående penningvärdesförsämringen — vilken berövat särskilt småspararna en väsentlig del av deras sparmedel — verkat avskräckande även för personer med djupt rotade sparvanor. Det synes oss då uppenbart att man måste tillgripa speciella åtgärder för att öka detta sparande. Arbetet härpå måste få långsiktig karaktär. Det måste vidare utmynna i en serie åtgärder med skilda angreppspunkter. Det är enligt vår mening angeläget att man nu kombinerar försöket att utjämna statsutgifterna med ett försök att samtidigt få till stånd en ökning av det enskilda frivilliga sparandet.

Vad som hittills företagits är i främsta rummet att möjligheter skapats för ett premiesparande under 1955 och 1956. Det har tidigare ansetts, att resultatet härav inte varit särskilt uppmuntrande. Fråga är emellertid om man inte nu har anledning att revidera denna uppfattning. Enligt rapporter vi erhållit rörande insättningar å premiesparkonton under tiden den 31 mars—30 september 1956 har behållningen å dessa stigit från 549 till 645 milj. kr. Antalet nytillkomna konton är relativt obetydligt. I genomsnitt har behållningarna stigit från 974 kronor till 1 126 kronor. Det förefaller sålunda som om premiesparandet nu börjat få karaktären av verkligt nysparande.

Enligt vår mening skulle ett bifall till förslaget i proposition nr 189 snarast inverka menligt på sparviljan. Det är icke osannolikt att man genom det föreslagna lotteriet skulle kunna förmå skattebetalare med överskjutande skatt att uppskjuta återkrävandet härav till någon tidpunkt nästa år. Eftersom emellertid förslagets automatiskt sparfrämjande effekt upphör i och med att premieobligationerna skall återinlösas och det hela för vederbörande skattebetalare väl närmast framstår såsom ett rent lotteri, torde någon i verklig mening sparstimulerande psykologisk effekt inte vara att vänta. För vår del anser vi den av nyssnämnda motionärer framförda metoden klart överlägsen härutinnan, helst om man kan utbygga densamma så att viss del av det kortsiktiga sparandet kan göras mer långsiktig. Vi föreslår alltså, att den som frivilligt avstår från att uttaga överskjutande skatt under december månad och låter beloppet inestå till den 15 juni följande år skall få åtnjuta ränta på beloppet efter 3,5 %. Av praktiska skäl bör ränta räknas på ett till närmast lägre 100-tal kronor avjämnat belopp.

Enligt vår mening bör denna anordning inte bli en engångsföreteelse. Särskild bestämmelse bör därför införas i uppborrdsförordningen.

En väsentlig faktor för åstadkommande av ett frivilligt sparande är att insatta belopp icke på något sätt spärras utan är tillgängliga för lyftning,

om ett plötsligt behov därav skulle uppstå. Det bör därför vara den skattskyldige obetaget att när som helst efter det han fått slutskattsedeln uttaga beloppet, om han så skulle finna lämpligt. Om han därvid är medveten om att han mister räntan, ifall han uttager beloppet före den 15 juni, kommer det att ligga i hans intresse att låta medlen stå kvar, och detta intresse blir större, ju kortare tid som återstår till den 15 juni. För att bidra till denna psykologiska effekt bör man på slutskattsedeln särskilt angiva, vilket belopp den skattskyldige har rätt att utfå, därest den överskjutande skatten får kvarstå den avsedda tiden.

Måhända är det nu för sent att å de slutskattsedlar som skall utskickas innevarande år få in erforderligt tryck. Detta kan emellertid avhjälpas genom att man denna gång trycker ett särskilt meddelande, som bilägges debetsedeln. Någon nämnvärd kostnad behöver detta inte föranleda.

För att det frivilliga sparande som vid här föreslagen ordning skulle kunna komma till stånd skall få än större betydelse, bör åtgärder vidtagas för att göra detsamma mer långfristigt. Man bör söka underlätta möjligheterna för den som efter den 15 juni önskar fortsätta att spara. Från psykologisk synpunkt är det därvid viktigt att den skattskyldige inte behöver ta ut pengarna och därefter själv vidtaga anstalter för att sätta in dem igen. Om detta ordnas genom det allmännas försorg — ehuru givetvis med den skattskyldiges samtycke — bör det kunna få en gagnelig effekt. Man kan t. ex. förfara så att den som efter en månad, räknat från den 15 juni, icke begagnat sig av sin rätt att ta ut den överskjutande skatten jämte 3½ % ränta beredes tillfälle att lämna uppgift om den sparanstalt å vilken han vill ha de inestående medlen överförda. Skulle någon av dem som sålunda icke uttagit sin överskjutande skatt innan den 15 juli icke besvara en sådan förfrågan, kan medlen överföras å sparinstitution som bedömes vara den för den skattskyldige lämpligaste. Angeläget bör därvid vara att medlen placeras så att de ger den skattskyldige högsta möjliga ränta. För det fall att insättning å premiesparkonto skulle förekomma även efter utgången av 1956, bör insättning givetvis ske å sådant konto.

Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser i detta avseende.

Under åberopande av vad vi här anfört hemställer vi,

att riksdagen måtte

dels avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 189

dels antaga följande

F ö r s l a g

till

förordning angående ändring av 69 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272)

Härigenom förordnas att 69 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272) skall erhålla följande ändrade lydelse:

69 §.

1 mom. Därest den — — — preliminär skatt.

Ränta som — — — den skattskyldige.

Därest skattskyldig, för vilken den slutliga skatten överstiger den preliminära, låter det belopp, som enligt debetsedel å slutlig skatt tillkommer honom, inestå till den 15 juni året efter det debitering skett, äger han erhålla ränta med 3,5 % å det inestående beloppet, avrundat till närmast lägre hundratal kronor.

Därest sålunda inestående belopp jämte ränta icke uttagits av den skattskyldige senast den 15 juli, skall beloppet för den skattskyldiges räkning överföras å sparkonto hos bank som den skattskyldige angivit eller som eljest bedömes vara den för den skattskyldige lämpligaste.

Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t bestämmer äger utfärda för tillämpningen av tredje och fjärde styckena erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därom meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och skall tillämpas jämväl med avseende å överskjutande skatt enligt debetsedel å slutlig skatt 1956.

Stockholm den 10 november 1956

Walter Edström

James I. A. Dickson
